N:o 22 *a*, Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 15 November 1883. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Årg. 3.

Om Mendelssohns musik till

»En Midsommarnattsdröm».

Af *Franz Liszt.*

Mendelssohns sinnrika idé att inslå och fortgå på den af Beethoven med »Egmont» beträdda vägen framträder redan i valet af ämnen, hvilket endast föll på sådana verk, som i det stora hela erbjödo ett för den musikaliska bearbetningen lika tacksamt fält, som Beethovens ofvan nämda verk. Han insåg körernas betydelse, och i sin »Atalia» och »Antigone» liksom äfven i »Midsommarnattsdrömmen» vände han sig ifrån de färglösa ämnen, som tillhöra reflexionen och öfvervägande äro förståndssaker. Med hans musik skänkes oss i »Midsommarnattsdrömmen» den lifliga åskådningen af en af de dyrbaraste, mest lysande och sällsamt utarbetade klenoder ur Shakespeares juvelskrin, hvars prakt mångfaldigad återstrålar ur allt hvad musiken eger af mildt skimmer, af eterisk glans och egendomlig glöd.

Fullständigare uppgående i sitt ämne än Beethoven, sprängde han genom införande af körerna i ett språng öfver de trånga gränser denne uppdragit för sin musikaliska behandling af dramat. Så lyckades han icke blott att göra sig till godo en redan bestående framgång, utan ock åstadkomma någonting ännu fullkomligare af detta slag, och att i kraft af sin musikaliska interpretation bringa en skön dikt till nytt erkännande. »Midsommarnattsdrömmen» ger oss ett väl aldrig förut förekommande exempel på, att ett poesiens mästerverk uteslutande vid musikens ledande hand acklimatiserat sig på tiljorna och genom denna tvungit sig fram på teatrarnes scener. Denna omständighet erinrar om den bekanta anekdoten, som berättas om Goethe och Beethoven. Då båda en dag gingo tillsammans och många förbigående togo af sig hatten, klagade Goethe öfver »hur besvärligt det var att vara känd af så många». — »Kanske är det på mig man helsar», svarade Beethoven icke utan malice. Äfven vid uppförandet af »Midsommarnattsdrömmen» höra vi Thalia beklaga sig öfver bördan att tacka för så många bifallsyttringar och Euterpe leende svara: »Kanske är det mig helsningen gäller!»

Kärlek, inbillningskraft och konst! Shakespeare har förenat alla dessa särskilda saker, hvilkas inre förvandtskap döljer sig under en skenbar söndring. Han har skildrat känslan och särskildt kärleken i hennes omedelbara inverkan på lifvet och i sina hufvudpersoners öden åskådliggjort inflytandet af dessa hemlighetsfulla öfverjordiska väsen, med hvilka menniskans inbillning alltid sysselsatt sig, och alla konturer har han väft samman på det finaste sätt, ja med den lättaste och lifligaste crayon framkastat dem på papperet. Och midt ibland alla dessa bilder framställer han med lika naturlig som öfverraskande nonchalance teckningen af detta otympliga lefnadsskick, dessa råa och ohyflade tillyxningar, med hvilka konsten ej vill ha att göra.

Mendelssohn har med säker takt framletat de ställen i skaldens verk, genom hvilka musiken såsom en stärkande och förfinande krydda kunde höja det hela. Han lät sin konst taga andel i stycket på det mest lämpliga och välberäknade sätt. Hans ouvertyr svingar sig upp till diktens höjdpunkt genom sin pikanta originalitet, genom jemnmått och välljud i organisk sammansmältning af heterogena elementer, likasom genom friskhet och behag. Man erinre sig endast blåsarnes ackord i början och slutet: likna de ej sakta sammanfallande och sig åter öppnande ögonlock, mellan hvilkas sänkning och höjning en förtrollande drömverld af de älskligaste kontraster uppenbarar sig? I dessa kontraster mötas de af oss ofvan betecknade elementerna af det sentimentala, fantastiska och komiska, hvart och ett för sig mästerligt karakteriseradt och dock alltsammans begränsadt af mjuka skönhetslinier!

Mendelssohns talang slöt sig fullkomligt till den glada, trollska atmosfer, i hvilken denna Shakespeares utomordentligt sinnrika komposition rör sig. Det låg alldeles i hans väg att skildra dessa förtrollande elfvor och att låta i deras smekande och qvittrande sång åsnans skriande inblanda sig, utan att detta inverkar på oss mera förstämmande, än när i anderika förbildade kretsar en tvåbent åsna här och der höjer sin stämma. Ingen musiker hade såsom han förmåga att tolka i musik denna ljufva ehuru i en viss ytterlighet fångna sentimentalitet hos de älskande, så som han gjort det i tredje mellanakten, ett slags skönt instrumenterad Lied ohne Worte; ingen kunde så som han skildra den regnbågsglans, det perlemorskimmer, som omgifver dessa små elfvor och troll, eller återgifva den lysande taflan af en konungslig bröllopsfest.

Det val af poetiskt ämne, som han träffade, är för honom lika karakteristiskt, som Beethovens för honom och senare Schumanns för Schumann. Det slutna och dystra lynnet hos den senare kastade sig på ett föremål fullt af orolig misströstan, gåtfullt svårmod, sublim räddhåga vid sidan af öfvermensklig djerfhet. — I »Manfred» uppenbarar sig också en fé. Men hon är ej någon genom sin tvärhet och nyckfullhet retande qvinnovarelse, som lika öfverlagdt hämnar sig som hon är inkonseqvent trolös — hon är en själ, en genomskinlig, skimrande själ. som utandats ett himmelskt behof och utstrålar poetiska pilar.

Äfven Weber har på sin tid i »Preciosa» försökt en af dessa prokurationsförmälningar mellan musik och drama, i hvilka man och hustru mötas utan att ännu andligen eller lekamligen varda till ett väsen. Men med all den intelligens som han — en af första rangens komponister, — äfven i litterärt hänseende ådagalade, bedrog han sig denna gång i valet af ämne. Texten till »Preciosa» är en behaglig skiss, men af dem som likt vissa täcka vattenblomster ej öfverlefva den dag, som sett dem födas. Vore den förtjusande musik, som han inväft

i dessa sköra trådar, baserad på en starkare botten, hade han med sina melodiers kolorit besjälat en teckning af Goethes, Shakespeares eller Byrons händer, så skulle »Preciosa» kunnat ansluta sig till de allt större betydelse vinnande försök, som sträfva att förena framstående musik med framstående dikter. — —

Mendelssohns verk förtjenar det bifall, som öfverallt egnas detsamma. Detta må tjena till motbevis emot det något skolpedantiskt yttrade tadlet af Gervinus om 'det störande i att låta musiken uppehålla handlingen i ett sådant verk som »Midsommarnattsdrömmen', och man kan väl tillägga, att utan Mendelssohns musik en af de skönaste blommor ur den krans, som omsluter Shakespeares scepter, svårligen varit för publiken tilldragande nog att bevaras vid friskt lif på repertoaren.

Orgelfrågan i Malmö.

Vi afsluta i dag redogörelsen för de vigtigaste handlingarna i detta mål — hvilka naturl. äro de olika besigtningsinstrumenten och ingenting annat — genom att anföra de särskilda paragraferna i protokollet öfver den andra officiella besigtningen, verkställd med anledning af ingånget meddelande att de af hrr Gnospelius och Lund tillstyrkta ändringar skulle blifvit utförda.

§ 1.

Först undersöktes bälgarne, i hvilka genom de gjorda ändringarna: de trenne pneumatiska maskinernas jemte de utöfver kontraktet insatta stämmornas borttagning ansågs hafva vunnits minst 18 kubikfot luft. Arbetaren, som påstått sig kunna ensam trampa bälgarne och vid vittnesförhöret inför Malmö rådstufvurätt vittnat att han vid flera tillfällen ensam skött trampningen utan att förmärka väderbrist, anmodades att vid spelandet af psalmen N:o 124 hålla luft i instrumentet; men befanns det honom icke möjligt, ej ens till slutet af psalmens första vers. Äfven vid försök med kyrkans egna båda bälgtrampare befunnos bälgarnes lufttillgång alltför knapp, hvadan besigtningsmännen, med vidhållande af sin första anmärkning mot bälgarne, uttalade den åsigt, att man ej billigtvis kunde begära, att ens två samverkande trampare skulle annat än för en kort stund utstå detta ansträngande trampningsarbete. Vid fortsatt prof visade sig bälgarne icke kunna med säkerhet lyfta regulatorerna i verket, hvilka slogo ihop och hvarigenom spelets égalité gick bort, och ständiga svankningar förmärktes. Stark väderförlust äfven utan dragna register egde rum. I följd af sådana anmärkta omständigheter förklarade besigtningsmännen konstruktionen af hela väderapparaten vara misslyckad.

§ 2.

Beträffande kopplen vidhöllo besigtningsmännen sin en gång gjorda anmärkning. Intet giltigt skäl funnes hvarför ej på denna orgel, likasom på andra dylika alla kopplen skulle kunna användas på en gång. Der tre koppel finnas skola de ock kunna tillhopa brukas. Motsatsen vore ett bestämdt fel. Hr Lundahls invändning, att sådant ej uttryckligen bestämts i kontraktet vore orimlig. Eljest skulle man ex analogia äfven kunna säga att orgelns alla stämmor icke finge påräkna att på en gång vid behof användas, enär icke heller detta i kontraktet stipuleras. Genom den skedda borttagningen af andra manualens pneumatiska maskin hade touchen på denna manual blifvit alltför tung och seg; något giltigt hinder för afhjelpandet häraf och touchens bringande till likhet med första manualens föreläg icke.

§ 3.

Vid undersökningen af stämningen funno förrättningsmännen ej anledning att frånträda sin derom förut gjorda anmärkning, i sammanhang hvarmed skulle anmärkas att temperaturförändringar väl kunnat verka att två eller flera stämmor sins emellan ej stämde; men de särskilta likartade piporna till en stämma för sig böra deraf vara oberoende, hvilket emellertid här, till stor del hafvande sin orsak i felaktigt arbete, ej vore fallet enär de flesta af labialpiporna hänga sig fast i pipbräderna, så att de ej af sin egen tyngd sluta tätt till pipstockarne, hvarför ej heller en varaktig stämning af desamma, icke ens för en dag, kunde med säkerhet åstadkommas.

§ 4.

I afseende å intoneringen skulle antecknas, att anmärkningarna mot basun 16 fot och trumpeterna 8 fot i första manualen och pedalen, såsom varande till karaktär och ljudstyrka ojemna, skulle qvarstå; att fagott 16 fot blifvit nöjaktigt utjemnad, att rörstämmornas ton i allmänhet vore långt ifrån så égal som den på orgelbyggeriets nuvarande ståndpunkt kunde göras, samt att den i kontraktets § 15 omnämnda intonation ej får anses beroende af den personliga smak, direktör Lundahl möjligen vill göra härför bestämmande utan att omdömet, ej godtycket, bör lända till efterrättelse. Då intoneringen af en trumpetstämma ej är vidare beroende af utrymmet än att den som verkställer stämningen får plats med sin kropp, förklarade besigtningsmännen hvad direktör Lundahl härom invändt ej förtjena afseende.

§ 5.

Det skulle antecknas att direktör Lundahl numera utbytt stämman borduna 8 fot emot en octava 8 fot, hvadan contraktet i denna del vore uppfyldt.

§ 6.

Rörande orgelns mekanism vidhöllo besigtningsmännen sin förut uttalade mening, i det de förklarade mekanismen så komplicerad, att man ej skäligen kunde fordra att kyrkans organist skulle hålla instrumentet »juste»; utan erfordrades härtill en orgelbyggare som församlingen för orgelns vidmakthållande borde mot fast årligt arvode anställa i likhet med hvad som brukades på andra större platser.

I anledning af direktör Cyréns i denna ordning till besigtningsmännen framställda frågor om han bort mottaga eller affördra direktör Lundahl nyckeln till orgeln, om han kunnat afhjelpa den s. k. hylningen eller kunde anses hafva vanvårdat orgeln, afgåfvo besigtningsmännen den förklaring, att hylningens afhjelpande ej kunnat ske genom direktör Cyrén, fast hellre som han icke innehaft nyckeln till verket, att det ej vore brukligt att en församling eller dess organist om händer togo nyckeln till ett nytt orgelverk förr än detsamma genom den å byggnadskontraktet stipulerade besigtning godkänts, samt att enär direktör Lundahl hittills sjelf behållit nyckeln, instrumentet naturligtvis icke kunnat hvarken vårdas eller vanvårdas af någon.

§ 7.

På grund af hvad sålunda framgått, och då äfven man kunde göra ytterligare anmärkningar såsom att stämman violin 8 fot andra manualen, tvärt emot besigtningsmännens föreskrift, borttagits, att pedalklavéret på ett störande sätt slamrade (hvilket direktör Lundh förut gjort hr Lundahl uppmärksam på), att manualklavérens toner lågo för högt, så att de stundom vid spelningen medföljde halftonerna, då dessa nedtrycktes, hvarigenom uppstodo missljud, samt att ventilerna hängde upp sig på stjert eller bakstiften, förklarade besigtningsmännen slutligen att de för sin del icke godkände orgeln.

Vidare förekom icke, hvadan förrättningen afslutades.

Som ofvan In fidem.
C. H. Lovén.

Riktigheten af detta protokoll och innehållet deri intyga:

W. Th. Gnospelius,
Kapellmästare.

C. J. Lund. Ex. orgelbyggare. *E. A. Zetterqvist.* Ex. orgelbyggare.

I herrar Gnospelii, Lundhs och Zetterqvists yttrande instämma undertecknade.

K. Olsen, Privilegierad orgelbyggare. *Carl Kempff.*

R. Nilsson Examinerad orgelbyggare. *J. Gyllin.* Ex. organist.

J. A. Cyrén Organist i Caroli församling. *G. P. Andersson,* Orgelbyggare.

I Nerikes Allehanda nr 124 ger den genomskinliga signaturen —*th* öfver frågan följande omdöme, hvari vi för vår del måste instämma, enär det fullt öfverensstämmer med vår egen Malmökorrespondents utsago (se Sv. Musikt. nr 16). Vidunderligheten i hrr Widemans och Hallbergs helt annorlunda åsigter beträffande intonation och vädertillgång qvarstår visserligen alltid oförklarad, äfvensom hrr officielle besigtningsmän ej torde gå alldeles frie från beskyllningen för någon inkonseqvens så väl mellan deras båda protokoll sins emellan, som ock mellan de skriftliga uppgifterna derstädes och de muntliga inför rätten.

»Karoli kyrkas i Malmö nya orgverk — säger —*th*— har blifvit föremål för mycken uppmärksamhet hos den musikaliska allmänheten i vårt land, och har, bland annat, äfven kommit under behandling i en skrift på 98 sidor af psevdonymen »Perspicax», hvilken skrift spridts öfver hela landet. Då »Perspicax» mycket skarpt anfallit såväl besigtningsmännen, hrr Gnospelius, Lund och Setterqvist, hvilka dock torde vara de kompetentaste domare i vårt land och emedan saken är af allmänt intresse, företog sig författaren till dessa rader, hvilken äfven har någon erfarenhet vid bedömande af orgverk — en resa till Malmö för att sjelf se detta så ryktbart blifna Karoli kyrkas orgverk, och ehuru orgbyggaren L. egenmäktigt, med hvad rätt torde kunna ifrågasättas, velat hindra personer att taga kännedom om verket på det sätt att han läst »skåpet» och stängt de flesta stämmorna, så kunde man dock utan svårighet finna att vädertillgången, äfven vid andrag af blott dessa få stämmor, är otillräcklig, att stämningen lemnade åtskilligt öfrigt att önska, att tuschen kunde vara bättre, att pedalklavéret smäller o. s. v. Således synes det för en opartisk granskare, att besigtningsmännens anmärkningar voro ganska befogade och grundade på rättvisa och sanning.»

Tillverkning af strängar i Italien. Tillverkningen af strängar för musikinstrumenter har bedrifvits sedan urminnes tider i några af de små byarne i Abruzzerna, och nu för tiden är det de neapolitanska provinserna, som häfda sin öfverlägsenhet i produktionen af denna artikel. Tillverkningen fordrar den högsta omsorg och skicklighet å arbetarens sida. Diskantsträngarne äro i synnerhet svåra att göra; de tillverkas i Neapel och materialierna hemtas ur neapolitanska får, som äro småväxta och spensliga. Strängarne tillverkas af småtarmarne, som måste omsorgsfullt rengöras; de läggas derpå i alkalisk lut, göras hvitglänsande med alunlösning under fyra eller fem dagar, till dess de blifvit väl blekta och lagom tjocka. De dragas sedan fram och tillbaka genom håliga metallbultar för att få deras yta slät och jemn. Derpå tvättas och nystas de upp och svaflas under ett par timmar; ytterligare underkastas de en polerings- och torkningsprocess och slutligen gnidas de med hästtagel. De i Italien tillverkade strängarne äro bekanta för sin styrka, genomskinlighet och för tonens klarhet. Denna manufaktur infördes år 1766 i Frankrike af en neapolitansk adelsman, som i Lyon inrättade en fabrik. Denna industri utöfvas i flera städer i Italien, förnämligast i Gubbio, Foligno, Venedig, Vicenza, Padua, Verona och Bassano.

Musikpressen.

Öfver sju år äro förflutna sedan Aug. Södermans död och fortfarande utgifvas för hvarje år nya skatter ur hans musikaliska testamente, utan att ännu bottnen på dokumentskrinet blifvit synlig. Hvarje utkommet verk är en ny anklagelse mot hans samtid att icke hafva tillbörligt hedrat ett af våra största musikaliska snillen, och en ny maning åt dem som vederbör att lära sig taga vara på och understöda den framstående produktiva talangen i stället att öfver höfvan uppmuntra ett öfverhandtagande virtuosväsen, hvilket snarare borde motarbetas, emedan det i sin mekaniska ensidighet och osjelfständighet hvarken danar konstnärer eller menniskor.

Det nyaste tryckalstret ur den på Abr. Hirschs förlag utkommande serien af Södermans efterlemnade arbeten heter Kung Heimer och Aslög, klaverutdrag af ballad för en röst med orkester till ord af F. Hedberg. Tonsättaren har af poemet blott behandlat den del, hvari Heimer sjunger för att trösta liten Aslög, som trädt ut ur harpan att hvila litet vid den svala och trygga källan på heden. Situationen betingar således att ackompagnementet till största delen utgöres af harpartadt upplösta ackord, dock blandade med dessa ritorneller och mellansatser, i hvilka man på behandlingen af mellanstämmornas förhållningar och orgelpunkter, sextackordföljderna, de oförmedlade treklangerna m. m. genast igenkänner Södermans egendomliga harmonik. Utan att höra till hans allra yppersta, är denna ballad ett klart, populärt, melodiskt stycke af brusande inspiration, hvilket vi hoppas rätt ofta få möta på konserter. Texten är äfven — och på ett särdeles lyckadt sätt — öfversatt på tyska. Häftet innehåller — såsom varande tillegnadt Hedberg och Aug. Malmström — den förres poem samt en fotografi af den senares bekanta tafla öfver samma ämne.

Jämte detta Södermans oeuvre posthume ha vi för dagen äfven att anmäla en annan förträfflig ballad — eller rapsodi såsom tonsättaren kallat den — nämligen Vineta af Andreas Hallén, satt för dubbel (en mans- och en frun-timmers-)kör med orgelharmonium och piano (op. 26, Leipzig, Siegels Musikalienhandlung). Den tyska dikten innehåller som bekant sagan om den vid Östersjökusten blomstrande heliga staden Vineta, som »trots munkarnes bedjande sång» uppslukas af hafvet, ty »hafvet är falskt och ve den som somnar i dess famn» (öfversättningen: »Ve dem som funnit der sin graf» (?) och »Ej höres (?) munkarnes sång och bön» är misslyckad). Slutanken, att munkarnes »Salve regina» ännu stundom kan höras upp ur hafvets djup under stjernklara nätter, har gifvit tonsättaren idén till ett fyndigt arrangement, som vi dock endast delvis kunna gilla. Han låter detta Salve regina utföras af mansköri med orgelharmonium i ett närgränsande rum med öppna dörrar, hvarigenom det klingar aflägset. Detta gör säkert en ypperlig effekt, då det mot rapsodiens slut plötsligt bryter in liksom från hafsdjupet uti den egentliga balladen, som utföres i sjelfva konsertrummet af fruntimmerskör med piano. Men tonsättaren har, som vi tycka, förstört denna välberäknade effekt derigenom att han dess utom låter samma Salve i form af en längre utförlig motett sjungas i sidorummet såsom särskildt stycke före den egentliga balladen. Denna motett, som är rikt kontrapunktiskt utarbetad, trycker redan derigenom ned den följande balladen — som ju dock är hufvudsak — och anticiperar tillika på förhand densammas slutidé, hvilken sålunda ryckes ur sitt dramatiska sammanhang och sin af ställningen som slutpunkt i en stegring helt och hållet beroende verkan, samt förlorar sin karakter af mystisk andehviskning. När härtill kommer att motetten, ehuru ett aktningsvärdt arbete, ej eger samma inspirerade flägt som den sjudande, friska balladen, så tro vi, att de musikföreningar, som ämna upptaga den senare, göra bäst i att för tillfället lemna å sido den förra, hvilken ju alltid — såsom i och för sig ett rätt välklingande och verkningsfullt stycke — kunde uppföras särskildt, hälst i kyrkan, såsom ock förf. medgifver.

Vi sysselsätta oss här sålunda endast med det andra stycket, som bär den särskilda öfverskriften »Vineta» och utan tvifvel hör till Halléns käckaste ingifvelser utan att dock urarta till sjelfsvåld, ty dess dristigheter i harmonien kunna fullt rättfärdigas. Dit hör framför alt den rena qvintföljden da—gd, som vi aldrig tillförene erinra oss hafva mött i tvåstämmig vokalsats och som är djerf nog, men kan finna sin förklaring såsom ett blott ombyte af läge inom stämmorna inbördes (således i st. f. da—dg). Säkert är att de tomma qvinterna flerstädes i denna komposition spela en särdeles lyckad roll och i förening med kromatiken, som på Wagners vis omvexlar med rena treklanger, bidraga till det romantiska intrycket, hvilket som sagdt finner sin stegring i den på slutet tillfogade manskören med orgel. — Vi kunna ej tänka oss annat än att Musikföreningen härstädes skall upptaga denna präktiga tonsättning, som är tillegnad Ludvig Norman och icke bör vålla synnerliga svårigheter i utförandet, ehuru den visserligen fordrar duktiga altar som gå ned till g. Hallén är den som hos oss mest framgångsrikt af alla träder i Södermans fotspår genom odlandet af dessa körballader, hvilka höra till samtidens egnaste konstformer och till dem, hvilkas estetiska berättigande dess bättre aldrig kan varda omtvistadt, såsom fallet deremot varit och väl alltid skall blifva med både operan och programsymfonien.

En komponist, som tagit alldeles direkt intryck af Söderman och som på orgelns väldiga tonmassor sökt att i vidsträckt skala tillämpa de ledande principer, som göra Södermans harmonisering så originell, är Wilhelm Heintze, hvilken med tre Feststycken för orgel riktat detta instruments hos oss ej synnerligt rika literatur (Elkan & Schildknecht). Söderman är också särskildt i fråga om festglans det bästa mönster man hos oss gerna kan välja, och tonsättaren har här synbarligen njutit och frassat af harmoniska experiment i denna stil, med dess stundom i och för sig underliga, men genom sammanhanget klara tonsammanställningar, beroende på envist liggande eller genomgående mellanstämmor, bourdonbasar, hornsatser m. m. Om dessa sammanställningar, då man flyktigt genomgår dem vid pianot eller harmoniet, stundom (t. ex. sid. 9) kunna förefalla oklara, så försvinner dock sådant vid orgeln, der genom manualernas och pedalens olika klang stämmorna falla mera i sär. Härvid hjelper registreringen till, och vi tillåta oss en liten fråga till hr Heintze, som sjelf i denna konst är en sådan talang, hvarför han ej gifvit utförligare anvisningar just i denna del? — Bäst synes oss den ståtliga festmarschen, känd genom tonsättarens eget utförande, men äfven hymnen är i trion af intresse.

A. L.

En amerikansk impressario i knipa. »Om jag blott visste hvad jag nästa säsong skulle välja till min teaterrepertoar!» sade en impresario till sin vän; »några vilja ha nytt, andra vilja att jag skall kultivera den klassiska operan, och så kan jag ej göra någon till pass.» — »Du kunde ju t. ex. för en gång uppföra Verdis Nabucco», rådde vännen. — »Det duger inte, för 'Nebucadnezar' är det bibliska namnet på operan, och då skulle jag straxt få all verldens bibelsällskaper på halsen; de skulle anklaga mig för profanation.»

»Så gör ett försök med Dinorah.»

»Det kunde gå an, men det är mig omöjligt att få en dresserad get, som du vet fordras till stycket. Den sista vi hade var ej långt ifrån att vid en repetition bita af tummen på Galast ända till roten, — Dinorah är alltså omöjlig.»

»An Fra Diavolo?» — »Det har jag tänkt på, men oss emellan sagdt, det väcker bland de manliga medlemmarne af kören vemodiga hågkomster af förra tider, då de måste lifnära sig såsom banditer; — med ett ord, det påminner dem om deras ungdom, och det är orsaken hvarför jag ej heller kan uppföra Ernani.»

»Kan du ej taga upp Don Juan igen?» — »Omöjligt för ögonblicket; för det första har jag ingen Donna Anna, för det andra anses hela stycket för omoraliskt, och för det tredje hemtas Don Juan af djefvulen, hvilket blott för uttryckets skull förefaller vulgärt.» — »Skada! men försök då med Kärleksdrycken, det är ju en hel evighet sedan den gick öfver scenen.» — »Det ville jag gerna, men min kapellmästare gjorde invändningar, och jag vill ogerna ha krångel och bråk med herrar musici.»

»Hur är det med Norma?» — »Omöjligt, jag har ingen ek, ingen måne till Casta-Divaarian och inga skägg till presterna.» — »Men för pocker! hvarför låter du inte Hugenotterna rycka fram?» — »Min kör består nästan endast af katoliker, och de tycka ej om det.» — »Men det är ju katolikerna just, som gå af med segern!» — »Ganska rätt, men de vilja ej på det i alla fall, sannolikt skämmas de öfver hela aflären.» —

»Nå då kan jag sannerligen ej hitta på råd att hjelpa dig, du är riktigt i en svår knipa, och jag ser ej hur du skall reda dig ur den.»

»Jag tror att jag, hvad det lider, kör på med Rigoletto, bara jag ej löper risken att publiken lurar mig.»

»Rigoletto — säger du? — Ja då är ditt öde besegladt, — lef väl! — Jag skyndar för att gå i döden med dig.»

Qvartettsången i Sverige.

(Slut).

Till afslutning af redogörelsen för det omtalade manuskriptet vilja vi nu taga en hastig öfverblick öfver den svenska qvartettkompositionen. Densamma består, som sagdt, af 514 sånger af 100 tonsättare — då nämligen icke Hæffner, Kraus, Crusell, Pacius m. fl. räknas som svenskar.

Skulle någon kunna sägas utgöra ensamt en inkarnation af den svenska qvartettsången, så är det för visso Otto Lindblad. Icke blott att han komponerat mest af alla i denna väg (66 sgr), utan han är äfven den ende som ensam representerar alla de förut nämda olika sångkaraktererna, och detta i följande antal: romanser 17, fosterländska sånger 7, erotiska, krigs- och jägarsånger hvardera 6, skämtsånger 4, religiösa 3, sjömans-, vår- och danssånger resp. 2, dryckesvisor och marscher resp. 1, dessutom 9 af obestämd art. Detta är, som man finner, nästan en spegelbild i smått af hvad vi förut yttrat om det svenska qvartettkynnet i allmänhet, näml. att den sentimentala erotiken der tar jämförelsevis mindre rum än i Tyskland, hvaremot fosterländska ballader och stridssånger, det friska naturlifvet och äfven det muntra skämtet finna en jämförelsevis lifligare genklang. Också kan man väl säga, att vår qvartettkomposition — ehuru den visserligen ej sällan alt för mycket tagit intryck af Tysklands ofta ytliga och gråtmilda eller banala produktion — alt ifrån början dock röjer en viss nationel prägel, som ställer densamma, i likhet med vår vistonsättning öfver hufvud, fullt värdigt och sjelfständigt vid sidan af utlandets bästa alstring i samma väg. Sådana qvartetter som t. ex. Wennerbergs »O Gud som styrer» hafva en så säregen fysionomi, som saknar alt motstycke utomlands — för att nu icke tala om sådana, der nordiska folkkarakteren, såsom i Södermans »Tre visor i folkton», är alldeles direkt utpräglad. Hæffners skapelse af qvartettsången i Upsala är också ungefär samtidig med de tyska Liedertafeln och säkerligen i början tämligen oberoende af inflytelser från dessas repertoar. För »Vikingasäten» t. ex., som komponerades redan år 1814, ha vi ej funnit någon utländsk modell.

O. Lindblad är, som sagdt, den ende hos hvilken äro representerade alla de tolf af manuskriptförfattaren uppställda karaktererna (dessa beträffa naturligtvis blott valet af ämnen, icke musikens färg). Nio af dessa karakterer äro företrädda hos Uddén, åtta hos Josephson, sju hos Cronhamn, Frieberg, Prins Gustaf och Söderman. Bland dessa tonsättare kommer Cronhamn näst Lindblad högst i absoluta antalet sånger (46), hvaraf största procenten (15) äro krigssånger, som bekant en specialitet för Cronhamn. Dernäst åter kommer Prins Gustaf med 24 sgr, deraf nära hälften (11) höra under rubriken ballader och romanser. Så Josephson, hvars verksamhet i Upsala — liksom Lindblads i Lund — naturligtvis orsakade en riklig produktion i denna konstgren; han har 22 sgr, hvaribland 9 romanser och 5 fosterländska. Derpå Uddén med 20 sgr af alla karakterer, utom krigs-, dans- och skämtvisor; Söderman med 18 sgr, hvaraf ej mindre än 10 ballader eller romanser; Åhlström med lika många, hvaribland ej mindre än 6 dryckesvisor, denne tonsättares specialitet; Wennerberg med 17 sgr, hvaribland de flesta fosterländska (6) och marscher (5); Nordblom med 14 sgr, deraf fosterländska (4) och vårsånger (3) utgöra största parten. Raden af bekanta namn afbrytes nu genom de båda mera obskura P. Pettersson (13 sgr) och C. Richter (12), samt den något mera kände F. Hertzman (12), men återupptages igen af de båda populära Frieberg (11) och Geijer (10). Under tiotalet till och med fem hålla sig de kända namnen J. A. Ahlström (7), Dannström (5), Heintze (9), Jacobsson (9), A. F. Lindblad (5), Sandström (7), Wetterling (5), äfvensom de väl ej så allmänt kända Been (5), Beijer (6), Hultstrand (5), Kjellstrand (5), G. Möller (6), Palm (5), Wahlin (7). Under femtalet numrera vi endast bland mera bekanta namn Arlberg (2), Edgren (2), Hallström (3), Höijer (3), Kapfelman (2), Lagercrantz (4), Laurin (4), Lewerth (3), Myrberg (2), N. P. Möller (2), Norman (3), Randel (3), Rubenson (2), Sjögréen (1), Tullberg (1), Westermark (1).

De återstående namnen — för att nu göra listan fullständig — äro A. J. Afzelius, J. N. Ahlström, C. J. L. Andersson, J. A. Askling, C. och E. Becker, J. A. Biörck, C. Blomqvist, G. Boije, P. Boman, C. Book, P. Dahlgren, E. Düring, Ekeberg, I. Frodelius, Gille, Gnosspelius, C. G. Grafström, F. Grahl, B. W. Hallberg, Hamnström, T. Hansen, G. H. Hedgren, Emili Holmberg, J. A. Johansson, W. Jonsson, P. H. Kemner, J. G. Kjellberg, J. G. Lundberg, L. A. Lundh, H. M. Löhr, Lönngren, H. Möller, A. Nordlin, J. Nordström, R. Norén, O. Nyqvist, Sillén, G. Stolpe, W. T. Söderberg, Södergren, C. E. Södling, H. och V. Thunman, Törnberg, Törnvall, Ullman, A. G. Virgin, Warholm, P. Westerstrand, Wibelius, J. Wiberg, C. F. Wikman, J. och P. Ölander, B. Öman.

Tilläggas nu — såsom vi anse rättast — de i Sverige mer eller mindre nationaliserade främlingarne Crusell (9 sgr), Fexer (2), Hæffner (10), Jahnke (6), Kraus (1), Pacius (5), Pratté (1), Foroni (2), Du Puy (6) och v. Boom (1), så stiger den svenska slutsumman i sjelfva verket till 557 qvartetter af 110 tonsättare.

Och härmed taga vi farväl af vårt intressanta manuskript. *A. L.*

En sann virtuos ler åt hvarje oinskränkt beundran, och smickras blott af berömmet från dem, om hvilka han vet att de äfven ha mod att klandra honom. LESSING.

Spohr i London.

Efter sina konsertresor i Italien, Schweiz, Holland och Tyskland, och sedan han ett par år varit anställd såsom musikdirektör vid teatern i Frankfurt a. M., begaf sig Spohr 1820 till London på kallelse af det philharmoniska sällskapet.

Detta sällskap hade ej långt förut blifvit grundadt af Englands mest berömda konstnärer på den tiden, Clementi, John Cramer, Moscheles, Potter, Ries, Smart, Stumpff, alla bekanta från Beethovens lefnadshistoria. Det hade till ändamål att i motsats mot den åt den gamla musiken egnade föreningen, bereda rum för nyare, större konstnärers skapelser, och Spohrs anteckningar meddela åtskilligt karakteristiskt om London, hvilket visserligen hör till det förgångna och till anekdotens område men likväl alltid har värde såsom betecknande för det sätt, hvarpå konstnärer behandlades i verldsstadens sällskapslif.

Spohr hade fått en rekommendation till Rothschild, bland andra. För att rätt förstå mottagandet hos denne förutskicka vi en betecknande tilldragelse från år 1809 i Hamburg. »En rik judisk bankir, som hört mitt quartettspel berömmas, ville också dermed regalera sin societé», berättar Spohr. »Ehuru jag der ej väntade mig finna ett sällskap, som kunde vara särdeles mottagligt för så ädel musik, lofvade jag komma med det vilkor, att Hamburgs förnämsta konstnärer inbjödos att biträda mig. Verkligen fann jag också ej allenast Andreas Romberg, utan också några andra utmärkta violinister. Men då quartetten skulle börja, kom ännu en fjerde — violinist, och vi märkte nu till vår förvåning hur värden hade bjudit. Såsom god räknekarl visste han att fyra behöfdes till en quartett, men icke att ibland dessa borde finnas en altviolist och en violoncellist.» Vid afskedet sade värden i det han räckte fram fyratio speciethaler: »Jag hör att ni ger ännu en konsert, skicka mig fyratio biljetter till; jag har visserligen nästan alla de de andra qvar, men vill taga några nya derjemte.» Upbragt öfver penningekarlens taktlösa beteende lät Spohr honom stå der förlägen och skamflat inför sina gäster, och vände honom ryggen.

En lika löjlig historia berättar Spohr från sin ankomst till London, då han personligen öfverbragte sitt kreditbref och en rekommendation från Rothschild i Frankfurt till dennes broder i London. »Efter det Rothschild emottagit båda brefven och flygtigt genomögnat dem, sade han till mig i nedlåtande ton: »Jag ser just här (pekande på Times), att ni gjort er sak ganska bra. Jag förstår inte musik. Min musik är den här (slående sig på penningfickan), den förstår man på börsen!» hvarpå han gapskrattade åt sin qvickhet. Derefter tillkallade han en kontorist, gaf honom kreditivet och sade: »Lemna åt den här herrn hans pengar.» Sedan gjorde han en nick med hufvudet, och audiensen var slut. Men då jag re-

dan stod i dörren ropade han efter mig: »Ni kan också någon gång komma ut och äta middag hos mig på mitt landsställe!» Några dagar derefter skickade också madame Rothschild en bjudning. »Men jag gick ej dit, fastän bjudningen upprepades ännu en gång.» Den rekommenderande brodern var den samme, som i sin salong gjorde en presentation i följande ordalag: »min nevö, herr Oppenheim, målare, men han är icke behöfvande!»

Spohr hade med sin sångscen och en soloquartett med ens vunnit det allmännaste bifall och kände en synnerlig tillfredsställelse öfver att den gamle Viotti, som från förstone varit hans förebild och en gång var uppmanad att bli hans lärare, yttrat sig i mycket berömmande ordalag om honom. Så var han snart en mycket eftersökt person i jättestaden, men fick vid olika tillfällen lära känna engelsmännens ästetiska och moraliska bildningsgrad synnerligast i hvad som rörde hans konst. »De flesta af mina lärjungar saknade talang och flit, och de läto sig undervisas af mig endast för att kunna säga sig vara lärjungar af Spohr», berättar han.

En berömd läkare ville en gång att Spohr skulle profva hans många violiner. Spohr gjorde detta, profvade dem alla noga och fann att den, som den gamle fryntlige herrn betraktade med de ömmaste blickarna, också var matadoren i hela samlingen. Vid afskedet öfverräckte den hvithårige gubben under en djup bugning en fempundsnot åt honom. Spohr lade papperet på bordet och tryckte handen på gubben. Men denne följde honom ända ut på gatan och sade med synbar rörelse några ord till kusken. De lydde i öfversättning: »Der kör du en tysk, som är en äkta gentleman, för honom välbehållen hem, det råder jag dig till!»

Om den ringa uppskattningen af konstnärer, och särskildt »fiolgnidare», i socialt hänseende, och hvilket i någon mån urskuldar de der penningsnobbarna, känner man tillräckligt från Haydns och Webers lif. Men Spohr har just i London meddelat de tongifvande kretsarne en lektion äfven i detta afseende, hvilket ställer honom omedelbart vid sidan af Beethoven, hvilken först af alla i egen person tillkämpade en konstnär hans fulla sociala likställighet.

Han såg sig snart figurera på säsongens alla konsertprogram men kunde icke besluta sig för att äfven uppträda i privata kretsar, emedan konstnärernes emottagande der förekom honom alltför ovärdigt. Dessa fingo nämligen aldrig sluta sig till sällskapet, utan måste efter sitt föredrag genast lemna salongen. Spohr med fru (utmärkt harpspelerska och pianist) blefvo emellertid bjudna till konungens bröder, af hvilka en var förmäld med en hertiginna från Meiningen. Då nu en lakej ville föra in dem i rummet, der de andra musikerna väntade, öfverlemnade Spohr åt sin tolk violinlådan och gick med sin fru vid armen rakt upp för trappan. Utanför salongen nämde han sitt namn för den der posterande lakejen, och då denne dröjde att öppna, gjorde han min af att vilja öppna sjelf. Straxt ryckte lakejen upp dörren och uppropade konstnärens namn. Hertiginnan reste sig genast, efter tyskt bruk, och förde konstnärens fru till damerna. Äfven hertigen presenterade Spohr för hofherrarne efter att ha yttrat några vänliga ord till honom. Sphor märkte dock snart, att betjeningen ignorerade honom. Hertigen vinkade åt hofmästaren och genast blef äfven konstnärsparet serveradt med förfriskningar.

Då nu konserten skulle börja, lät hofmästaren efter programmet upphämta konstnärerna. De framträdde med notblad eller instrument och helsade med en djup bugning, som dock endast besvarades af hertiginnan. Det var eliten af Londons konstnärer, och deras prestationer voro nästan alla af utmärktaste slag. Men detta syntes det förnäma sällskapet ej känna, ty konversationen afbröts ej ett ögonblick. Endast då en mycket omtyckt sångerska uppträdde, blef det något lugnare, och man hörde några sakta bravorop. »Jag harmades mycket öfver denna vanvördnad mot konsten och än mer öfver konstnärerna, som nöjde sig med en sådan behandling, och jag hade stor lust att ej spela», berättar Spohr vidare. »Jag dröjde derför, när ordningen kom till mig med afsigt så länge, till dess hertigen, sannolikt på en vink af sin gemål, sjelf bad mig spela. Nu först lät jag genom en lakej upphämta min violinlåda och begynte mitt föredrag utan att förut göra någon bugning. Alla dessa omständigheter måtte ha väckt sällskapets uppmärksamhet, ty under mitt föredrag herskade stor tystnad i rummet. Då jag slutat, applåderade det hertigliga paret och gästerna instämde. Nu först gjorde jag en bugning till tack. Straxt derpå slutade konserten och musikerna drogo sig tillbaka. Hade det redan väckt sensation, att vi slutit oss till sällskapet, så stegrades denna ändå mer, när man såg att vi äfven stannade till supén och behandlades med stor utmärkelse af det hertigliga paret. För denna oerhörda uppmärksamhet hade vi väl att tacka den omständigheten, att hertiginnan i sitt fädernehem i Meiningen varit vittne till det goda mottagande vi der rönt. Äfven hertigen af Sussex utmärkte mig mycket och underhöll sig länge med mig.»

Så gaf Spohr äfven här, genom sin ur medvetandet af eget värde härflytande värdighet, signal till ett mera passande mottagande i societeten af verkliga konstnärer.

Musik. Wochenblatt klagar öfver att operan i Berlin eger åtskilliga brister, och tillägger ironiskt: »Men i stället ega vi nu här två tempel för operetten, och sålunda skall väl nu Berlin snart verkligen förtjena namn af en verldsstad.» — Tänk hvad Berlin då är efter sin tid mot verldsstaden Stockholm, som redan har tre operetteatrar!

Från scenen och konsertsalen.

Den 7 dennes afslutade signor Brogi sitt gästspel härstädes med andra uppträdandet i scenen ur Verdis Don Carlo, ett högst intressant stycke, som med rätta kallats en förstudie till Aida, ehuruväl Verdi nog äfven tidigare då och då visat sig kunna skrifva sant dramatiskt, t. ex. i Trubadurens Miserere eller Rigolettos qvartett. Om hr Brogi såsom markis Posa visade sig mäktig af en nobel och känslofull uppfattning af en sant mensklig situation, så visade han sig åter såsom Rigoletto kunna skänka relativt intresse äfven åt en kemiskt hopdestillerad karikatyrmenniska. Den ena som den andra uppgiften vitnar om hans mångsidighet och höga konstståndpunkt, och hoppas vi att han i ett och annat varit en föresyn för de våra, t. ex. i uppfattningen af snabbare tempi och i behandlingen af recitativet.

Denna behandling hör till vår operas svaga punkter, egentligen dock i fråga om seccorecitativet, hvilket märkes bäst i den nu vedertagna anordningen att sjunga Figaros bröllop med recitativisk dialog. Gerna skall erkännas att våra artister härutinnan gjort stora framsteg mot förr, dock vållar denna anordning ännu ett synbart tvång, som återverkar till en viss matthet i det helas utförande. Åtminstone hvilade en sådan matthet öfver föreställningen den 7 dennes och bidrog kanske äfven till mattheten i fröken Wahlenkamps debut, som i sången var välljudande, men mycket svag, i spelet deremot röjde en viss rutin och scenvana.

Stora teaterns pièce de résistance är annars Midsommarnattsdrömmen, hvaråt vi på annat ställe i tidningen egnat en artikel, och har man allmänt och med rätta prisat det särdeles lyckliga utförande och den nya glänsande uppsättning, som kommit detta härliga alster af Shakspeares och Mendelssohns förenade snillen till del. Önskligt vore om allmänheten bättre visste sentera och uppmuntra så lofvärda bemödanden från k. teaterdirektionens sida. Men när man offrat sina pengar på operetter, basarer, dilettantkonserter och trollkarlar, så har man naturligtvis icke råd att bestå sig en konstnjutning.

Till konstnjutningar af äkta slag hör hr Poppers violoncellspel. Enär denne artist redan 1881 första gången väntades hit, intogo vi då i vårt 1-juli nummer ett porträtt jemte biografi, skrifven af vår danske korrespondent, och kunna vi således dit hänvisa. Helt visst skola de, som här nu hörde honom å den mindre lämpliga lokalen W6, underskrifva vår korrespondents entusiastiska loford och önska att få förnya bekantskapen. Vi önska detsamma — och spara våra utförligare omdömen till dess.

En mindre renommerad violoncellist, men som genom sin säkra ton och sitt ärliga spel vunnit hufvudstadspublikens sympatier, är fröken Lagerwall, hvilken på sin konsert hade att glädja sig åt ganska talrika åhörare och lyckades väl,

framför alt i föredraget af Goltermanns stycke. Konserten fick ett särskildt intresse genom några af fröken Öhrström på ett synnerligen varmt och förträffligt sätt framförda sånger af W. Svedbom, hvaribland två voro nya och utmärkte sig för en målande karakteristik, sångbar stämning och vårdadt pianoparti.

Slutligen behöfva vi blott öfver Stora teaterns Lutherkonsert, för hvars program redogjordes i förra numret, inregistrera det allmänna omdömet att den utfördes på ett sätt, värdigt den högtidliga dagen, om än man med rätta anmärkt att fru Edling i oratorisk sång borde föredragas framför fröken Ek. Af Mendelssohns Lobgesang väckte företrädesvis allegrettot, duetterna (hr Ödman, fröknar Ek och Janson), samt slutkören anklang. Annars hör detta stycke väl till Mendelssohns allra starkaste, men är för öfrigt skrifvet icke för något Lutherjubileum utan för en Gutenbergfest, hvarför säkerligen blott bristande tid vållade att icke något mera direkt för dagen passande arbete upptagits. I Bachs vackra svit väckte nu liksom för fem år sedan hr Books solo särskildt bifall. Af förekommen anledning vilja vi nämna, att vår anmärkning i förra numret rörande klarinettens frånvaro hos Bach icke afsåg något som hälst klander mot hr Norman, hvilken då han 1878 första gången upptog denna svit utan tvifvel följde en allmänt godkänd upplaga. Ett faktum förblifver emellertid, att klarinetten var ett för Bach fullkomligt okändt instrument (den var till och med ännu för Mozart ett obekant orkesterinstrument ända tills han kom till Mannheim 1777), och har densamma möjligen af Mendelssohn bifogats samtidigt med dennes arrangement af trumpeterna. *A. L.*

Då Luther och hans medhjelpare — berättar Abr. Mankell — till kyrko-koraler upphöjde profana tondikter, så antyddes vid en hvar af deras nya psalmdikter på hvilken gammal melodi den borde sjungas. De äldsta reformationspsalmerna ega af denna anledning sällsamma öfverskrifter, t. ex.: Lofvom Gud, I kristna! i broder Veits ton (melodi); Nu hör till, du kristna folk! i buxbomstonen; O Gud på himmelens thron, i tonen: Skynda dig, Greta; O Jesu, sanner Guds son, i franska konungens ton, o. s. v. Öfver andra andliga sånger står: I Frauenlobs ton; i Hans Sachs' klingande ton; i tonen: Jag gick mig att spatsera; i tonen: Jag stackars flicka pryder mig; i tonen: Rosina, hvad du förändrat dig; eller: Göken föll och slog sig ihjäl; Jag red till dansen; Hvart tager jag vägen, jag dumma stolle; Herr Hüttensam hade en dräng, o. s. v.

På en teater hade man anmält till uppförande en ny operett. Några dagar före representationen infann sig hos teaterrecensenten i ett stort blad en okänd man och bad honom mycket enträget att icke handskas för hårdhändt med det nya stycket. Kritikern granskar mannen från topp till tå och frågar: »Är ni författaren?» — »Nej!» — »Än komponisten då?» — »Nej!» — »Debuterar ni kanske i stycket?» — »Nej, icke det heller.» — »Ni är hvarken författare, komponist eller skådespelare, hvarför fäller ni då förbön för stycket?» — »Jag är direktörens bankir.»

Ceterum censeo.

I det krig vi öppnat mot den dåliga operetten, och som vi oförsonligt ämna fullfölja, skola vi bland annat tid efter annan kasta en blick på den följdriktighet, hvarmed den stora pressen motarbetar denna »konstart», af alla in abstracto erkänd såsom en kräftskada (ehuru in concreto oftast på det varmaste omhuldad). Vi ha för dagen att bjuda på några paralleler ur N. D. A. Kursiveringen, som blott är afsedd att framhålla konseqvensen mellan den föregående — d. v. s. af resp. teaterdirektör dikterade — puffen och det efterföljande, af tidningens recensent afgifna omdömet, är gjord af oss.

N. D. A. n:r 251 säger: »Mindre teatern uppför, såsom vi redan nämt, om måndag f. f. g. Lilla Faust (Le petit Faust) af Cremieux och Jaime. Musiken är af *den populäre* tonsättaren Hervé. Stycket är, som bekant(!), en *lyckligt utförd* parodi på Gounods populära opera Faust.»

N. D. A. n:r 254 säger: »Orsaken (till styckets framgång i Paris) torde ligga *temligen förborgad.* Styckets »handling» erbjuder dock åtskilliga rätt lustiga pointer, men är i det hela *så lösligt sammansatt, att en redogörelse derför knapt är möjlig.* — Musiken af Hervé är *temligen obetydlig.*»

Må N. D. A. icke förtörnas, det är icke vi som tala, det är tidningen sjelf.

Breflåda.

Ficticius. Här. — Ni har säkerligen rätt. Naturligtvis var det bara dåligt lynne hos vår Figaro, öfver att i Sv. Musikt. n:r 17 hafva blifvit beslagen med en lögn, som kom honom att förneka en af menniskans dyrbaraste och af Figaro — när det gäller honom sjelf — kraftigt häfdade rättigheter, sjelfförsvaret, hos en redaktör, som icke gjort annat än sin oeftergifliga pligt i att freda sin tidskrift för orättvisa beskyllningar från en ensidig broschyr. Svårare är det att förstå, hvarför Figaro synes vilja söka sak med förf. till »Om Wagnerismen», för det att en anmälare yttrat sig fördelaktigt om denna bok på en tid, då förf. icke var tidskriftens redaktör. Är det Figaros mening, att en författare af pur blygsamhet icke ens bör skrifva i samma organ der något hans eget arbete blifvit berömdt, så måste väl de flesta våra bokförfattare taga afsked från den periodiska pressen. — Men vänder man om bladet, så finner man förklaringen. Figaro har tydligen velat ännu en gång blöta och stöta sin gamla skinnpels, d. ä. sina fixa idéer rörande »kompilat», enkom blott för att på tredje sidan i samma n:r få gifva en liten lektion i sättet huruledes man skall skrifva musikhistoria utan att kompilera ens efter verkligheten. Der förekommer näml. en liten förtjusande idyll, benämd »Mozarts fiol», hvari man får veta, att den store tonsättaren komponerade sitt odödliga Requiem *för blott några och fyrtio år sedan, under en kort stund, tre dagar före sin död,* samt sittande och spelande fiol på en stol utanför en viss hr Ruttlers (?) kuriositetsmagasin i Wien på gatan Saint Joseph (?). Då man nu betänker att Mozart dog redan för 92 år sedan den 5 dec., dess förinnan låg 14 dagar till sängs, samt höll på med Requiem i en månads tid utan att ändå få det färdigt, så måste det erkännas att Figaros egen musikhistoriska lärospån visserligen icke alls är något kompilat, utan en i sanning storslaget originell anka, framfödd af ett gigantiskt förakt för tid och rum i förening med ett hjertrörande förtroende till den okunniga hopens förmåga att smälta »literärt marktschreieri».

En konstnär lät en gång höra sig vid hofvet. Då han hade slutat sitt föredrag, kom fursten bort till honom och sade: »Jag har hört Liszt», — den lycklige virtuosen bockade sig — »jag har hört Thalberg», — han bockade sig åter, — »men såsom er har jag ännu aldrig sett någon svettas.»

Från in- och utlandet.

Th. Lindström bjuder under sina blifvande konserter för kammarmusik på en hel mängd intressanta noviteter, af Berwald (septett), Svendsen, Gade, Mozart (Divertimento), Raff (Schöne Müllerin), Bargiel (op. 15 b), Herbeck (op. 9), Saint Saëns (septuor), Godard (op. 33), Bazzini (op. 75), van Eysden (sextett), Tschaikowsky (op. 11) m. m. och på följande instrument jämte stråkar: orgel, harpa, piano, flöjt, oboe, fagott, klarinett, horn, trumpet.

Göteborg d. $^{8}/_{11}$.

I går gick vår enkla Lutherskonsert af stapeln, och på lördag biträder sångsällskapet vid festgudstjensten i domkyrkan, då bl. a. »Gloria» af Palestrina kommer att utföras, dessutom flera koraler af Luther med Bachs sättning. Konserten var så talrikt besökt, som lokalen kunde rymma. »Vineta» syntes slå mest an, om man får döma af applåderna.

Grabow har tvenne gånger låtit höra sig och skall om lördag ytterligare gifva en konsert. Hon blef tyvärr på ett ganska taktlöst vis kritiserad i härvarande Göteborgspost. Nog hade han rätt i några af sina anmärkningar, men här, som vanligtvis all möjlig och omöjlig »smörja» berömmes och höjes till skyarne, borde man väl ej så skarpt nagelfara en så god sångerska som Grabow är. Hon är naturligtvis hufvudsakligen scenisk sångerska och den ultra fransyska musik hon nu föredrager på sina konserter gör mer effekt från scenen än i konsertsalen.

Sällskap för den svenska qvartettsången. På inbjudning hölls den 2 dennes i Frimurarelogens nedre sal ett sammanträde i ändamål att bilda ett sällskap för befrämjande af inhemsk komposition af flerstämmiga sånger för mansröster. Efter ett föredrag enades man snart om att bilda ett sällskap för sången efter musikföreningens föredöme, hvarefter diskuterades några af inbjudarne framlagda hufvudgrunder för sällskapets organisation och blifvande verksamhet. Man beslöt sålunda att föreningen skulle bli central för hela Sverige och omfatta möjligen blifvande filialer i landsorterna, att föreningen skall anordna årliga täflingar med pris för sångkompositioner samt konserter, der de prisbelönade kompositionerna komme att utföras; att föreningen skall på sitt förlag utgifva de samma och andra deraf förtjenta sånger samt härför utse en pröfningsnämd af sakkunnige. Till att utarbeta stadgar m. m. utsågs en komité.

Violinisten hr Franz Fridberg med fru konserterar i Vesterås, Eskilstuna, Linköping och Visby, hvarefter södra Sverige besökes. Vid jultiden lär konstnärsparet vara att återvänta till hufvudstaden.

Fröken Grabows konserter i Göteborg hade fylt Stora teaterns salong med en intresserad och tacksam publik. Bifallet var stormande. Äfven den unge pianisten herr Meissner vann ett välförtjent erkännande.

Konserten i Kristianstad den 3 dennes var af ovanligt stort intresse, i det att Kristianstads musikvänner blefvo i tillfälle att höra en ung sångerska, hvars ovanliga anlag tyckas garantera en löftesrik framtid. Fröken Sigrid Arnoldsons röst är icke stor eller särdeles kraftfull, men den är klangfull och sympatisk, hvartill kommer, såsom något väsentligt, ett oklanderligt och älskvärdt föredrag. Bäst är fröken A. i folkvisan; i denna genre är hon i tillfälle att låta allt det ungdomsfriska, känslofulla och skälmska, som tyckas karakterisera hennes skaplynne, komma till sin fulla rätt. Att hon tog publiken med storm bevisas af de lifliga applåder, som följde efter hvarje nummer. Herr Wilh. Lundvik har länge gjort sig känd såsom en framstående baryton. *N. Sk. P.*

På initiativ af musikvännen och tonsättaren major W. Lagercrantz har ett nytt musiksällskap bildats i Kristianstad.

Emil Sjögren, som i Köbenhavn blifvit på det mest förekommande sätt bemött af Svendsen, Gade m. fl. notabiliteter, har nyligen bland 40 täflande vunnit första priset, 500 kronor, i den af k. hofmusikhandeln derstädes utsatta concours för pianokompositioner.

Edvard Grieg är engagerad att uppträda som komponist, pianist och dirigent i Leipzig, Weimar, Meiningen, Breslau, Karlsruhe, Frankfurt, Köln, Arnheim, Haag, Rotterdam och Amsterdam.

D:r Hochs' konservatorium i Frankfurt am Main intager ett af de förnämsta rummen bland utlandets musikläroanstalter. Denna högskola grundades år 1878 af den medborgare, hvars namn den bär, och begåfvades med rika donationer. Sedan den 1:sta april detta år föreståes den af den som teoretiker, kompositör och orkesteranförare kände professor d:r Bernhard Scholz. Lärarekollegiet består af kända artister såsom: fru Clara Schumann och herr James Qwast för piano, fru Héritte-Viardot och professor Julius Stockhausen för sång, m. fl.

Paris. Den vid konservatoriet prisbelönte tenoren Escalais har med stor framgång debuterat såsom Arnold i »Wilhelm Tell» på stora operan. Hans röst berömmes såsom präktig och väl skolad. Direktör Vaucorbeil har också af egen drift fördubblat hans gage. — Vid Opéra Comique kommer M:me Galli-Marié att uppträda i Bizets »Carmen». — Öppnandet af Château d' Eau-teatern — som af municipalrådet är accepterad såsom ersättning för Opéra populaire, hvilken ej kommit till stånd — skedde d. 13 okt. med Mermets »Roland à Ronceveaux». — På Nouveautés har treaktsoperan »Le roi de carreau» gjort stor lycka. Flera arier måste gifvas om tre gånger. Texten till denna komiska opera är af Leterrier och Vanloo, musiken af Theodore Lajarte. »Ruter kung» (Roi de carreau) är ett gammalt ituriſvet spelkort, hvars båda hälfters återfinnande och förening åstadkommer lösningen af den invecklade dramatiska knuten. —

— En ny uttrycksform användes af Paul Massenet i hans nya opera »Manon». Operan har dialog, som verkligen talas, men som oafbrutet beledsagas melodramatiskt af orkestern, så att musiken alltid är med antingen det sjunges eller talas på scenen. —

— Fru Marchesi har detta år så stort tilllopp af lärjungar, att hon måst gifva tillkänna, det efter d. 1 nov. inga flere sådana kunna antagas.

I Leipzig har bildat sig en »internationel Guitarr-klubb», hvars hufvudsyfte är att låta detta halft förgätna instrument åter komma till heders. Den 21 okt. hade föreningen en konsert, och densamma utgifver också en facktidning: »Internationale Guitarre-Zeitung».

— I Bad Elster (Sachsen) firades den 2 nov. en sällsynt fest, då seniorn i musikfamiljen Hilf, f. d. stadsmusikus Hilf, firade sin 100:årsfödelsedag. Den gamle är ännu så rask, att han medverkar i det af hans son ledda badkapellet.

Dresden. Vid hofteatern förestår uppförandet af Wagners »Flygande Holländaren» för 100:de gången. Denna opera gafs här första gången för 40 år sedan den 2 jan. 1843.

I *Wien* har Marschners »Der Templer und die Jüdin» också återupptagits med bifall. Operan har ej varit gifven derstädes sedan 1862.

Moskwa. Det kejserl. ryska musiksällskapets symfonikonserter under Max Erdmannsdörfers ledning togo sin början den 22 okt. Som solister medverka bl. a. Eugen d'Albert, Wilhelmij, Teresina Tua, Barcewicz, Auer, Popper, de Swert, Brandukoff, Grünfeld, Ziloti, Flora Friedenthal och m:me Stepanoff.

Berlin. Den stora allegoriska balletten »Excelsior» af Luigi Manzotti har nu gifvits äfven i Berlin på Victoria-teatern. Manzotti arbetar för närvarande på en ny stor ballett »Dante Alighieri» i tre afdelningar: helvetet, skärselden och himmelen. Denna skall först gå öfver scenen på Scala-teatern i Milano under denna säsong.

Hamburg. Hans von Bülow, som nu efter sin långvariga sjukdom börjat uppträda, biträdde vid »Philharmoniska sällskapets» konsert d. 26 okt. med Beethovens G-dur-konsert och Brahms F-moll-sonat. Han mottogs med stort jubel af publiken. — v. Bülow har sedan spelat å konserter i Mainz och Meiningen.

München. Marschners opera »Der Vampyr» är efter mer än 40 års hvila upptagen på hofteatern och mottogs med stort bifall.

Augsburg. Oratorie-föreningen härstädes hade nyligen sin 100:de konsert. Föreningen grundades 1866 af D:r Hans Michael Schletterer och kören räknade då 2 tenorer och 6 basar. Nu består den af 42 sopraner, 30 altar, 15 tenorer och 30 basar. Föreningens inkomster äro tillräckliga att betäcka alla omkostnader, och dessutom gifvas flere välgörenhetskonserter af densamma. D:r Schletterer är ännu dess dirigent.

Turin. Vittorio Emanuele-teatern öppnades den 20 okt. med Foronis »I Gladiatori».

Milano. Verdi har nu omarbetat sin opera »Don Carlos», och förlagsfirman Riccordi härstädes eger uppföringsrätten till den samma. Med Verdi och nämda firma måste man underhandla om rätt att uppföra operan och om engagement af konstnärer, emedan Verdi förbehållit sig att få sanktionera besättandet af hufvudpartierna.

Meyerbeer och hans librettoförfattare. Pariskorrespondenten i Indépendance belge meddelar med anledning af uppförandet af Gounods nya opera några anekdoter om kompositörer och librettoförfattare. Deribland förekommer följande om Meyerbeer, som bland annat en gång lär hafva yttrat, att Victor Hugo skulle hafva vunnit större ryktbarhet om han slagit sig på att författa operatexter.

Meyerbeer var i Bruxelles; en natt fick han idén till en duett; han steg upp, ringde på uppassaren och frågade honom, om han kände till någon librettist. Uppassaren nämnde en belgisk poet, och kompositören begaf sig ofördröjligen till honom. — »Ni är författare», sade Meyerbeer. — »Visserligen, min herre, men på natten är jag ej efter behag herre öfver min fantasi.» — »Här behöfves ingen synnerlig fantasi; sätt er bara vid skrifbordet; se här är papper, bläck och penna.» — »Allt hvad en menniska behöfver för att författa, såsom Scribe skulle säga.» — »Riktigt; och ni skall nu ersätta Scribe. Jag har nyss fått en duett i hufvudet; sätt er nu och skrif texten dertill åt mig.» — »Jag skall nog göra det, men först i morgon, då jag är uthvilad.» — »I morgon är jag på väg till Berlin; jag behöfver duetten nu genast.» — »Nå, må gå!» sade poeten. Han rimmade hastigt ihop ett stycke. Meyerbeer läste det och var mycket nöjd dermed. — »Min herre», sade han, i det han lemnade honom en tusenfrancssedel, »hvarje arbete kräfver sin lön. Tillåt mig gifva er denna papperslapp såsom er författarandel. Jag tacker er hjertligt, ni har räddat mitt lif.» — Den ifråga varande duetten förekommer i »Afrikanskan».

Giltigt skäl. Hr Pettersson:

— Käre Georg, din kusin är en förtjusande varelse. Jag skulle bra gerna vilja ha henne till hustru.

— För guds skull, är du tokig?

— Huru, hvad menar du?

— Hon kan icke spela piano.

— Nå, det är väl ingen olycka.

— Jo du, hon kan inte spela piano, men spelar ändå.

Dödsfall.

Redern von, Wilh. Fredr., Grefve, Generalintendent och högste chef för kgl. operan och hofmusiken i Berlin, f. 1802, d. $^{5}/_{11}$. Han tillträdde ofvannämda embete 1832. Grefve R. hade studerat musik för Grell och komponerat kyrko-, militär- och ballettmusik, ouvertyrer m. m. samt en 3-akts-opera »Christine», som gafs år 1860 i Berlin.

Röder, Carl Gottlieb, grundläggare af det 1846 etablerade berömda nottryckeriet i Leipzig, död derst. d. $^{29}/_{10}$.

Stasny, L., kapellmästare och kompositör, f. i Prag 1823, nyligen afliden i Frankfurt a. M., der han ledde musikkapellet i Palmgarten. Man har af honom flera melodiösa marscher m. m. och en opera »Die beiden Goldschmiede».

Tuczek, Leopoldine, fordom firad sångerska f. 1824 i Wien, d. i Baden n. Wien d. 20 okt.; var 1841—61 en af Berlin-operans prydnader såsom koloratursångerska och lyrisk-dramatisk artist särdeles i den komiska operan.

Vesque von Püttlingen, Johan, baron, under pseudonymen J. Hoven bekant såsom sångkomponist i Wiens musikkretsar på 1850-talet. Han har äfven komponerat större tonverk nämligen operorna: »Turandot» (1838), »Johanna d' Arc» (1840), »Liebeszauber» och »Ein Abenteuer Carl II:s». Född 1812 i Opole (Polen), död d. $^{29}/_{10}$ i Wien.

Volkmann, Robert, en af vår tids mest berömde tonsättare född $^{6}/_{4}$ 1815 i Lommatzsch (Sachsen), död $^{29}/_{10}$ i Pesth, der han varit bosatt sedan 1842 med undantag af en vistelse i Wien 1854—58. Volkmann gjorde sig först bekant genom sina »Phantasibilder» för piano 1839 och grundlade sitt rykte som instrumentalkomponist genom sin D-moll-symfoni. V. har komponerat en mängd orkestersaker, kammarmusik, pianosaker och sånger äfvensom större körsaker. Hans 2- och 4-händiga pianokompositioner äro väl bekanta för alla pianister.

De höga sångar-gagerna, hur mycket man än klagar öfver dem, synas ännu ej hafva nått sin höjdpunkt. När Patti erhåller i Amerika 22,000 francs för hvarje afton, så är detta om ej berättigadt dock förklarligt genom konstnärinnans stora verldsrykte; men när en italiensk tenor vid namn Tamagno, om hvilken ingen utom Italien ännu hört talas, i Petersburg engageras med 286,000 frcs för säsongen, altså med 7,000 frcs för hvarje afton, så vet man verkligen ej hvar det skall sluta med dessa horribla gager. Lika högt är den franske tenoren Gayarré betald i Madrid, der han får 8,000 frcs för aftonen.

En i Berlin bekant musiker spelade å en konsert i en provinsstad. Då programmet kom tillställaren tillhanda för att tryckas, tyckte denne att Berlinermusikern varit för snål på sina nummer och yttrade sina betänkligheter öfver det knapphändiga programmet. »Var lugn ni», svarade virtuosen; »Om man applåderar, spelar jag till sist Mazurkan af X.» Tillställaren gaf sig tillfreds. — Men på programmet som utdelades på aftonen stod det allra nederst »N. B. om det applåderas, spelar herr G. också mazurkan af X.»

INNEHÅLL: Om Mendelssohns musik till en »Midsommarnattsdröm». Af *Franz Liszt.* — Musikpressen. — Orgelfrågan i Malmö. — Qvartettsången i Sverige. (Slut.) Af *A. L.* — Spohr i London. — Från scenen och konsertsalen. Af *A. L.* — Ceterum censeo. — Breflåda. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.

2:a Popper-Konserten

gifves med biträde af

Fröken **Louise Pyk** och Herr **Carl Stasny**

Torsdagen den 15 Nov. kl. ½ 8 e. m. i **K. Musikaliska Akademien**

enligt följande

Program:

1. Sonate för Violoncell & Piano (ny) ..... *Grieg.*
   a) Allegro agitato; *b)* Andante molto tranquillo; *c)* Allegro.
   Hrr Popper & Stasny.
2. Aria ur op. »Ernani» ..... *Verdi.*
   Fröken Pyk.
3. *a)* Air ..... *Bach.*
   b) »Am Springbrunnen» ..... *Davidoff.*
   Herr Popper.
4. *a)* Gigue ..... *Bach.*
   b) Menuett ..... *Mozart.*
   c) »Elfentanz», transcr. för Piano ..... *Popper.*
   Herr Stasny.
5. *a)* »Liebestreu» ..... *Brahms.*
   b) »Margarethe am Spinnrad» ..... *Schubert.*
   Fröken Pyk.
6. *a)* Nocturne, nr 2 } ..... *Popper.*
   b) Spinnlied (Konsert-Etude) }
   Herr Popper.

Biljetter à 3, 2 och 1: 50 kr. i Huss & Beers Musikhandel samt vid ingången.

Af våra omtyckta

Italienska Strängar

har ny sändning i dag inkommit.

HUSS & BEERS
Musikhandel.

I bokhandeln har utkommit:

Handbok
för
Musikanförare
af
F. L. SCHUBERT
Öfversättning från tyskan
af
Wilh. Ström
Musikdirektör.

Pris 1 krona.

(G. 13714 × I)

Pianostämning

utföres af kompetent person vid anmälan i

HUSS & BEERS Musikhandel.

Piano- och Orgelmagasinet

N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8

midt emot Kongl. Stora teatern

har att erbjuda stort urval af ***Flygelpianon, Pianinon*** och ***Taffelpianon*** samt ***Orglar.***

Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.

Stämning och ***reparation*** af såväl Pianon som Orglar verkställes.

Delar till orgelharmonium, såsom ***tungor*** (spel), ***registerskyltar, klaviaturben, tonlådor*** m. m. till billiga priser.

Fullständiga priskuranter erhållas gratis.

Stockholm, IVAR HIRSCH.
f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

Maria Pettersson
f. Konow

förut medlem af den *första* svenska Damqvartetten, meddelar fortfarande undervisning i

Solosång

efter **Prof. Wartels** (Md. *Christina Nilssons & Trebellis lärare*) i Paris skola. Anmälningar emottagas i min bostad, **Drottninggatan 34,** 3 tr. upp, samt hos **Hrr HUSS & BEER Arsenalsgatan 8.**

På **Huss & Beers** förlag har i dag utkommit i musik- och bokhandeln:

Tre Marscher
till Shakespeare's Sorgespel
Richard III,
komponerade för orkester
af
AUGUST SÖDERMAN.

Arrangement för piano 4 händer af
Emil Sjögren.
Pris: 2 kronor.

Desamma för piano 2 händer, arr. af kompositören, 1 kr. 25 öre.

I **Sverige**
försäljes mina
Flyglar och Pianinos
endast genom
Herrar J. DANNSTRÖM & Co,
Stockholm,
tillkännagifves härmed,
Julius Blüthner,
Leipzig.

Sångundervisning

meddelas af

Alma Stjernbergh

(elev af Fru **Fredrika Stenhammar** och Herr **Fritz Arlberg.**)

Mottagningstid 10—12

Nybrogatan 11 A. 2 tr.

(G. 12727 × 1)

Från och med den 1:sta nästkommande November meddelas undervisning i **plastik** och **mimik** samt i **föredrag** och **rolers instudering** om anmälan sker

Sturegatan n:o 24, 4 tr. upp, mellan 11—12 f. m.

Signe Hebbe.

Sångundervisning

meddelas af

R. Norstedt

f. d. Sånglärare vid Kongl. Teatern.

Träffas tisdag, torsdag och lördag kl. 1—2 e. m.

Barnhusträdgårdsgatan N:o 25.

Theodor Lindström

meddelar undervisning på

VIOLIN,
i
Ensemblespelning
och
Musikens teori.

Adr.: Norr. Brunnsgatan 12, 1 tr. upp,

eller *Kongl. stora teatern.*

Grundlig undervisning
i
Pianospelning

meddelas till moderat pris af undertecknad. Anmälningstid 9—10 f. m. 2—3 e. m. Karduansmakaregatan 14 (Sandahlska huset). **Frans Huss.**

Praktperm
till
Svensk Musiktidning
(årg. 1881 och 1882)

erhålles genom rikets samtlige hrr musik- och bokhandlare

à 2 kronor

samt från lager i

Huss & Beers Musikhandel.

OBS.! Bunden i denna eleganta och stilfulla perm (i rödt, guld och svart eller blått, silfver och svart) är tidningen en prydnad för hvarje salongsbord.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1883.